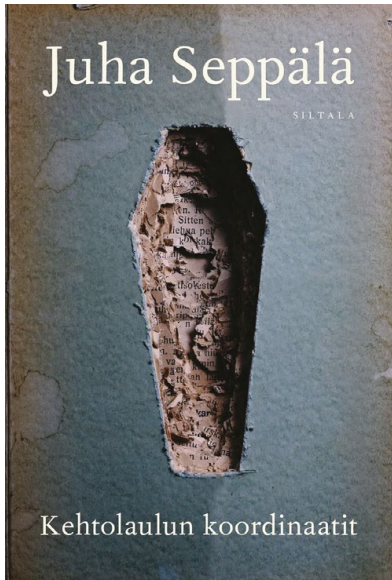

ASKEETTISUUDEN KOORDINAATIT

Juha Seppälä: *Kehtolaulun koordinaatit*. Siltala, 2025.

YKI RÄIKKÄLÄ

*Ruumisauto täytyy pesettää usein.
Kuolema kiiltää.*

Se on musta.

*Laki sallii myös valkoisen ja hopeanharmaan.
Semmoisilla mennään vihille.*

Kun kirja alkaa näin, ei kyseessä ole välttämättä viihdekirja. Juha Seppälän viimeisin kirja on lyhyiden lauseiden ja toteavuuden tyyli-puhdas ilmentymä. Vaikka Seppälän tyyli on jo vuosikymmeniä ollut tunnistettava tietyssä lakonisuudessaan, on *Kehtolaulun koordinaatit* -kirjassa tyyli pelkistynyt.

Seppälä ei tee kertomakirjallisuutta mitä tulee ilmaisuun. Mutta tarinoita hän kertoo. Tarinoita vieraantuneisuudesta ja elämisen sietämättömästä keveydestä. Seppälän henkilöiden elämä on niin kevyttä, että se on painavaa kuin lyijy. Kerronta ei ole suoraan etenevää, ei johdonmukaista, vaan fragmentaarista. Kuin elämä itse useimmiten on. Toisinaan yhdelle riville riittää kaksi sanaa. Tai vain

yksi. Ja koska ne ovat typografisesti sisennettyjä, voisi pitää niitä sanan tai muutaman mittaisina kappaleina. Välillä ne ovat kuin tajunnanvirtaa. Kuten monesti ihmisen mieli. Vaikka kyseessä on sanataide, ei mieleen tule teennäisyys tai konstailu.

Kerronta ei silti ole koko ajan lakonista tai nihilististä, mikä vaikutelma siitä voi tulla. Päähenkilö miettii nykyisessä työssään viettämänsä aikaa, ja tuumii: uskomatonta. Mutta jos tyyli olisikin lakonista, ei se estä sen olemista perin inhimillistä. ”Ne, jotka puhuvat kuolemasta, eivät ole kohdanneet sitä.” Tällaiset lyhyet virkkeet sisältävät pohdittavaksi kokonaisen aihealueen ihmisytydestä.

Kirjassa on kertojina ruumisauton kuljettajan lisäksi pari muutakin henkilöä. Kaikkia yhdistää yksinäisyys ja eksistentiaalinen tyhjyys. Ruumisauton kuljettajaksi päähenkilö oli pääntynyt sattumalta. Ja sattumalta tämän syntymäpäivä on 5.5.1972, päivä, jolloin kuolemanrangaistus poistettiin Suomen rangaistusjärjestelmästä. Yksi on salaliittoteoreetikko ja äärioikeistolainen oman elämänsä sankari. Eläkkeelle jäänyt ja työnsä yksin puurtanut kulttuuritoimittaja ei kokenut tarvitsevansa mitään, eikä hän kadehtinut ketään. Rahaa oli, mutta hän ei tehnyt sillä mitään, eikä tarvinnut edes sitä mitä rahalla ei saa – kaiken olemisen sietämätön keveys.

Tarinoissa on myös yhteiskunnallisia elementtejä. Kertoja pohtii siivooja Assia (nimeltään Ashia) että tämä on niitä ihmisiä, joiden elämän omassa maassaan länsimaat olivat tehneet mahdolltomaksi ja joita sitten pyritään torjumaan ja hukuttamaan Välimereen. Naishenkilö toteaa työstään, että se on naisvaltaista, mikä tarkoittaa enemmistön olevan naisia, ei sitä, että naisilla olisi valtaa.

Somekirjoittelu heijastaa maailmaa missä elämme, altaasti ja väristyneesti. Eräs kirjassa esiintyvä ”Muistikirjasta:”-tajunnanvirta on kuin somekirjoittelu, jossa yksioikoi-

set käsitykset ja absurdit väärinymmärrykset ilmentävät sivistyksen degeneraatiota.

Kirja kertoo meille eläville yhteisestä asiasta: kuolemasta ja kuoleman jälkihoidosta eli hautaustoimesta. ”Vain elävä voi nähdä unta kuolemasta”. Maailma ei ole vanhana kuoleville sama kuin se joskus oli. Nyt hoitolaitoksissa menehtyvät lähtevät maailmasta, jota eivät tunne käyttäjätunnuksineen ja salasanoineen. Ennen sijoituspaikkaa heidän kotonaan on käynyt lähihoitaja kuuden minuutin käynnillä. Jälkikasvu on jossain muualla. Jotkut noudetaan kotoa vasta kun huoneeseen tuotu kamera välittää sen, että he eivät enää liiku.

Ruumisauton kuljettaja käy läpi hautaustoimen yksityiskohtia mm. krematoinnista (joka muuten Suomessa oli pitkään vain pääkaupunkiseudun varakkaiden piireissä käytäntönä). ”Lopuksi siirrytään kylmästä kuumaan” unohtamatta muita ruumiin hävitysprosesseja. Tuhkan sirottelu mereen, jokeen, puutarhaan jne. ”tapahtui aikana, jolloin ei enää uskottu, vaan haluttiin uskoa”.

Seppälä on sivunnut kirjoissaan uskontoja, uskomista ja uskomattomuutta. Niin myös tässäkin.

”Ei ole tuon puolista maailmaa. Kuollut mies on kuin kuollut härkä”, toteaa eräs hautaustoimiston johtaja. Kulttuuritoimittaja: ”Jumalaa rukoillaan yhteen suuntaan, takaisin ei tule mitään.” Raamattu ei ollut Jumalan sana ja historian Jeesus jäi legendan asteelle. - Niin, se kaikki on tässä. Eikä kukaan saa voittoarpaa.

Seppälä hallitsee suomen kielen tyystin suvereenisti. Virkkeet ovat lyhyitä ja täsmällisiä. Toteavia. Jos huumoria on, on se mustaa. Jos viihdekirjallisuutta kaipaa, kannattaa ehkä Juha Seppälä sivuuttaa. Finlandia-palkinto ei tule Seppälälle osumaan, mutta jos niin kävisi, ei kirja enää olisi tyyppillistä Seppälää. Neljä kertaa kirjansa on ollut ehdokkaana, mutta julkistuksissa häntä ei ole näkynyt.

